

... *Dalok* ■

...

■

■ ■ ■

■

■ ■ ■

3.A

♩ = 104

E - gye - dem - be - gye - dem ten - gër - tánc, Haj - dú só - gor, mit kí - ván?

- Nem kí - vá - nok e - gye - bet, csak egy fa - lat ke - nye - ret!

3.B

♩ = 104

E' - mën - tem én a pin - cé - be saj - tot csi - pë - get - ni,
tú - rót

U - tá - nam jöt' é - dës - a - nyám jó mæg - ve - rë - get - ni.

Ná - dás a - lá búj - tam, si - po - kát csi - nál - tam.

Áz én si - pom ázt fúj - tá: díb - dob, ká - ra - láb.

Ket - ten vë - szink ëgy bi - kát, tē szo - pod kí á li - kāt!

■ ■ ■

3.C

$\text{♩} = 104$

Pad a - lat', pad a - lat' volt egy ház, ben - ne la - kot' Mi - ku - lás.

Kér - tem ti - le vá - cso - rát. Asz' mon - tá, hogy po - fon vág.

Ha po - fon vág, mēg - ha - lok, ki - visz - nek a bi - va - lok.

Bé - ka - luk - bá te - met - nek. Mēg - ész - nek a e - ge - rek.

3.D

$\text{♩} = 126$

Ěn - tēn - té - nó, ká - ra - ka - té - nó,

Ti - ka - ta - ka, a - la - ba - la, bam - busz - nád!

■ ■ ■

Ën - tèn - té - nó, szó - ra - ka - vé - nó.

Szó - ra - ka, ti - ka - ta - ka, a - la - ba - la, bam - busz - ka!

3.E

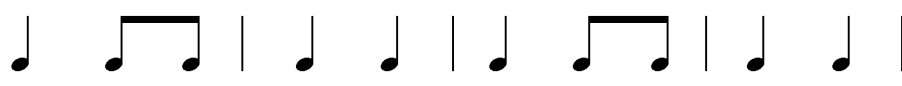
♩ = 134

Ë - tyëm - pë - tyëm, ponty! Mo - so - ga - tó - rongy!

Gyit - té vó - na tèn - nap es - te, kap - tá vó - na fost!

Ën ki - csit kap - tam, zacs - kó - ba rak - tam,

Mi - re ha - za - ti - tyëg - tem, - to - tyog - tam,

Mind el - po - tyo - gat - tam.

A: Guzsvány Imréné Urbán Verona (71)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

B, C: Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

D: Guzsvány Imréné Urbán Verona (71)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

E: Silling István (64)

Juhász Gy. – Silling I., 2014

Kiolvasók. A kiolvasók is meghatározott funkciójú mondókák, csak ezek mindig a játékok előtt, a játékokkal szoros kapcsolatban fordulnak elő. Kisorsolással döntenek el, ki legyen a hunyó, ki a kergető, ki álljon a kör közepén, ki melyik csapatba tartozzon stb. A felelősségvállalást kikerülendő a döntést a sorsra hárítják. Ennek az ősi szokásnak a gyökerei minden nép gyermekmondókáiban megtalálhatók. A kiszámolóok zöme dallam nélkül szólal meg, de a „csak ritmusban” mondottaké is teljesen elűt a közönséges beszédétől, sőt a szavalástól is. Valaha sokkal több dallamos kiolvasónk élhetett a gyakorlatban.

♩ = 110

4.

Ha én ci - ca vol - nék. E - ge - ret is fog - nék.

De én ci - ca nem va - gyok, e - ge - ret sē fog - ha - tok.

Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Fogócska. Fiúk, lányok vegyesen játszhatják. Kiolvasóval választanak egy „macskát”, aki kergeti a többieket. Akiket éppen nem kerget, azok mondogatják a macskabosszantó versikéket. Az „egerek” menedéke a „ház”, ami megbeszélés szerint lehet egy bizonyos hely, vagy egyszerűen csak leguggolás. Ha a macska elkap valakit, az lesz az új fogó.

5.

♩ = 112

1)

Ess, es - sé, ess, má - ju - si es - sé!

Bu - zà - szá - po - rí - tó, ár - pá - bo - do - rí - tó.

O - ján lë - gyën àz én hà - jàm, mind à csi - kó fàr - kà!

1)

es - sé

Makk Mihályné Horváth Erzsébet (60)

Bodor A. – Tripolsky G., 1972

Természetmondóka. Esőhívogató. A hiedelem szerint az esőn ázva nemcsak a növények nőnek, hanem a gyerekek meg a lányok haja is.

6.

♩ = 138

Gó - lá, gó - lá, gi - li - cá, mi - tí vē - rēs lā - bád?
Tē - rēk gye - rēk vāg - tá, mǎ - gyār gye - rēk gyó - gyí - tot - tá.
Hip - pen, top - pán, Mā - ri he - ge - dí - je, pi - ros ci - pel - lé - je.
Hess, gó - lá, hes!

Péter Pálné Szurap Ilona (8o)

Bodor A. – Tripolsky G., 1972

Állatmondóka. A mondókában hajdani idők emlékét idézi a gólya lábát elvágó török gyerek és a nádi hegedű, amivel a gólya lábát gyógyítják. A hangszerek Kiss Áron szerint egyúttal a gólya lakodalmára is utalnak. Ezt a „hippen, toppan” és a „piros cipellő” is alátámasztani látszik.

7.A

♩ = 132

- Gó - lá, gó - lá, gi - li - cá, - Egy kis ló - szért.
Mit vi - szé já szá - jád - bá?

- Mi - nek az á ló - szer? Mi - nek az á féd?
- Szi - tát kē - tē - get - ni.
- Mi - nek az á szi - tá?
- Fé - det szē - dē - get - ni.

Hā - zát tē - mē - get - ni. Mi - nek az á hāz?

Le - gé - nyē - ket, lā - nyo - kát be - le - e - rē - get - ni.

■■■

7.B

♩ = 108

- Gó - ja, gó - ja, gi - li - ca, - Egy kis ló - szért.
Mit vi - szél a szá - jad - ba?

- Mi - nek az a ló - szér? - Mi - nek az a ház?
- Szi - tát kö - tö - get - ni.
- Mi - nek az a szi - ta?
- Kor - pát szi - tá' - gat - ni.
- Mi - nek az a kor - pa?
- Disz - nót híz - la' - gat - ni.
- Mi - nek az a disz - nó?
- Ko - csit ke - nyé - get - ni.
- Mi - nek az a ko - csi?
- Há - zat é - pí - tet - ni.

- Lá - nyo - kat, gye - rē - kē - ket be - le - e - rē - get - ni!

A: Péter Pálné Szurap Ilona (80)

Bodor A. – Tripolsky G., 1972

B: Csizmadia Pálné Péter Erzsébet (72)

Bodor A. – Csizmadia J., 2006

Láncvers. A láncversek mulattató mondókák. Alkalmasak arra, hogy párbeszédes formában szólaljanak meg. Ugyanakkor oktató célzatú mondókák is, melyek különböző munkák, társadalmi ténykedések összefüggéseire terelik a figyelmet. Kezdetük zömmel „Gólya, gólya, gilice”.

■■■

♩ = 126

8.

Csíp - csíp, csó - ka, vak var - nyúcs - ka,
 Jó - ë vót á kis - fi - júcs - ka?
 Há nem vót jó á fi - júcs - ka,
 Csíp - je még a vak var - nyúcs - ka!

- *Ézavárták a vakvarnyúcskát.*

Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

Bodor A. - Németh I. - Silling I., 2000

Kézcsipkedő egész kicsi gyerekeknél

9.

♩ = 120

- Ván në - kęd, ván në - kęd szép e - lá - dó lā - nyod!
 - Nincs në - kēm, nincs në - kēm szép e - lá - dó lā - nyom!

- Mit tí - ręd - tá - gá - dod, mi - kor én ázt lāt - tám?

A mo - hā - csi pi - jar - con pi - ros ál - māt ā - rult!

Vēt - tem is be - li - le, ët - tem is be - li - le,

■■■

Leg - szé - bi - ket ki - vā - lász - tom be - li - le!

Gye - re ve - lem, Ęr - zsi lā - nyom!
Mink már ket - ten el - mē - he - tink,
Á hin - tó - bá be - il - he - tink.

Le - gén - tēk - nek, lē - ān - tok - nāk sār - gā sār - kán - tyú - já,

Lē - ān - tok - nāk gyēn - gyēs ko - szo - rú - já.

– Akkó ez vége vót.

Sugár Mihályné Guzsvány Katalin (79)

Marásek G. – Silling I., 1981

Lánykérő.

■■■

10.A

♩ = 126

Kis - k̄a - cs̄a fir - dik fe - ke - te tó - b̄a,
Ány - j̄a - hoz ké - szil Len - gyel - or - sz̄ag - ba.

Haj - lott ā - ḡa, haj - lott, le - ve - lé - be,

Kis - m̄e - nyecs - ke, ̄e - lelj, a - kit sze - retsz!

10.B

♩ = 112

Kis - k̄a - cs̄a f̄ur - dik fe - ke - te tó - ba.
Ány - j̄a - hoz ké - sz̄ul Len - gyel - or - sz̄ag - ba.

Haj - lik ā - ḡa, haj - lik, ter - m̄et' ā - ḡa haj - lik.

I - ci - pi - ci kis m̄e - nyecs - ke, ̄o - lelj, a - kit sze - retsz!

10.C

♩ = 112

Kis - ka - csa für - dik Haj - lot' á - ga, haj - lott.
Fe - ke - te tó - ba,
Any - já - hoz ké - szül
Len - gyel - or - szág - ba.

Kö - ze - pé - be kis mē - nyecs - ke, ö - lelj, a - kit sze - retsz!

- Ezt ö - le - lem, Mert azt mond - ja Pal - kó,
Kit sze - re - tem, Mert ka - to - na Jan - kó,
Még - for - dí - tom, Ker' - be ma - jo - ran - na,
El - e - resz - tem. Le - bo - rult vi - o - la.

Ez az é - let hu - szá - ro - ké, el - vé - gez - tik bē - tyá - ro - ké,

Se - je - hu - ja, haj!

A: Makk Mihályné Horváth Erzsébet (60)

B: Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

C: Csizmadia Pálné Péter Erzsébet (72)

Bodor A. – Tripolsky G., 1972

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Bodor A. – Csizmadia J., 2006

Párválasztó játékok. Virágénekeket idéz a „Kertbe majoránna, leborult viola” szövegrész. Régi katonatáncdal töredéke az „Ez az élet huszároké” rész.

11.A

♩ = 116

Sár - gá li - li - om - szál, u - gorj a Du - ná - ba!

Tá - masz - kod - jál is mēg két á - gā - cá - fā - bá!

Mo - sa - kod - jál is mēg, tö - rül - köz - zél is mēg

Vá - lá - ki kö - té - nyi - be!

11.B

♩ = 120

Fe - hér li - li - om - szál, u - gorj a Du - ná - ba!

Tá - masz - kod - jál is meg két a - ká - ca - fá - ba!

Mo - sa - kod - jál is meg, tö - rül - köz - zél is meg

Va - la - ki kö - tő - jé - be!

A: Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

B: Guzsvány Imréné Urbán Verona (71)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

12.

♩ = 116

Is - pi - lāng, is - pi - lāng, is - pi - lān - gi ró - zsà,
Ró - zsà vol - nék, még - is ki - for - dul - nék!
Se - jem vol - nék,
Pénz vol - ná, ká - ri - ká, ká - ri - ká,
For - dul - jon ki Ęr - zsi - ké - nek lān - ca!

Sugár Mihályné Guzsvány Katalin (79)

Marások G. – Silling I., 1981

Kifordulás körjáték. Kézen fogva körbejárnak. Akinek a nevét mondják, arccal kifelé fordul. Amikor mindenki kifordult, a játék befelé fordulással folytatódhat.

13.A

♩ = 126

Bújj, bújj, zöld ág, zöld le - ve - lecs - ke!
Nyit - va van az a - rany ka - pu, csak búj - ja - tok raj - ta!
Raj - ta, raj - ta! Le - sza - kadt a paj - ta, benn - ma - radt a macs - ka!
- Nyisd ki, ró - zsám, ka - pu - dat, ka - pu - dat,
Hadd ke - rül - jem vá - ra - dat, vá - ra - dat!
Szi - ta - szi - ta - pén - tek, sze - re - lem - csü - tör - tők, zab - szer - da!

A: Guzsvány Imréné Urbán Verona (71)

Bodor A. – Csizmadia A. – Németh I., 2000

Kapus játék. Kettlen tartottak a kezükből kaput, és a többiek átbújtak alatta. A „bent maradt a macska” dalolásánál lezárták a kaput. Aki benn maradt, azt énekelt: „Nyisd ki rózsám kapudat”. Erre a kaput újra kinyitották, és folytatódott előlről a játék.

13.B

♩ = 120

Bújj, bújj, zöld ág, zöld le - ve - lecs - ke!
Nyit - va van az á - rán - ká - pu, csak bú - ja - tok raj - ta!
- Nyisd ki, ró - zsám, ká - pu - dát, ká - pu - dát,
Hagy ke - rül - jem vá - ro - dat, vá - ro - dat!
Szi - ta - szi - ta - pén - tük, sze - re - lem - csü - tör - tök,
Zab - szer - da.

B: Nagyfejű Istvánné Balogh Erzsébet (79)

Bodor A. – Németh I. – Silling I., 2000

Bújó-vonuló játék ún „falurossza” vonulással. A sor átbújjik a kapun, és a legelső újabb kaput tartanak, a régieket leváltva. Így a sor folyamatosan halad előre.

14.

♩ = 126

1. El - tö - rött a ká - vés - csé - sze,

É - des - a - nyám meg - vert ér - te.

Nem ér any - nyit az a csé - sze,

Meny - nyi ve - rést kap - tam ér - te.

2. Nyissuk ki a galambházat,
A kiscalamb majd kiszállhat,
Szálljon ki a zöld mezőre.
Ott talál majd legelőre.

3. De hogyha a sas üldözi,
Vissza kell őt bocsájtani,
Gyere haza, kiscalambom,
Buzaszemet kapsz majd otthon.

Silling István (64)

Juhász Gy. – Silling I., 2014

Dallamtípus: Kerényi 86.

Tandal, amely a nép ajkán sok szöveggel él. „Debrecenbe kéne menni” kezdettel általánosan ismert. Első megjelenése Németh János: *Szép menyecske nótái*. 1869.